

CORRENTS DE LA LITERATURA JUVENIL

He acceptat de venir a parlar sobre la literatura juvenil, per simple ^{i perenne} atracció que el tema desvetlla en mi, també com a cultivador d'aquest camp i, finalment, en defensa de la literatura per als joves, parcel·la injustament oblidada, si no preterida, en el panorama de la nostra crítica i els nostres estudis i divulgacions.

Penso enfocar aquesta disertació donant essencialment notícia del llibre mal anomenat infantil; un cop deixat ben clar que em proposo d'informar, almenys superficialment, del tema, assenyalo que l'esquelet de la conversa se centra en un desenrotllament com segueix :

- a- plantejament de les etapes de lectura del nen fins arribar a la preadolescència.
- b- segon, història del llibre infantil al món occidental i dins les literatures hispàniques.
- c- tercer, contingut dels llibres juvenils : constants que s'hi poden detectar.

- d- quart, Nous corrents de la literatura juvenil: grans peces i fires.
- e- cinquè, un apartat sobre el llibre juvenil i la societat. Psicologia de l'aproximació al llibre juvenil.

=====

Primera part - Sovint... pares / mestres / assagistes , demanen :
QUE HA DE LLEGIR EL NOSTRE INFANT ?

Ho demanen per un doble motiu o interès :

- 1- formatiu i informatiu, desitjosos que el nen es distraigui
(motiu positiu)
- 2- per evitar-ne la deseducació (motiu negatiu)

Però els nens no demanen què han de llegir : ben aviat saben triar, llur instint no sol enganyar-los.

Mentre els grans es preocupen de triar-los lectures sense comptar amb ells, ells , quan han tastat un determinat tipus de llibre, s'hi afeccionen, perquè s'hi senten atrets.

Encara que més endavant faré referència a la imatge, ara parlo del text, del fenomen de creació d'un petit lector.

ETAPES DE LECTURA EN L'INFANT : Aprenentatge, a l'escola, rarament a casa.

paraules i frases -- paraules i imatges.

Textos curts, preparats.

Aquests darrers, si bé són necessaris per a l'aprenentatge mecànic de la lectura, per la seva acostumada càrrega de realisme o moralitat, fan que els nens no s'hi identifiquin. El ~~men~~ nen, als cinc, sis, set anys, està vivint amb un neguit per sortir de les rutines, per descobrir programes i efectes nous, per la fantasia i la dramatització, per la meravella.

Per contra, s'identificaran amb els contes, sobretot els contes fantàstics, o els relats amb fantasia: com que viuen encara dins la fantasia, rebutjaran el realisme i la moralitat: la noció de causa, efecte, no la tenen ben fixada en el món físic; per tant, menys l'hi tindran en el terreny moral.

Tant a l'escola com a casa, cal fer-los viure i sentir llegir -- o fer llegir -- relats poètics, ritmats, fantàstics. Es L "EPOCA DEL CONTE.

EPOCA DEL COLOR, DEL CONTRAST, I DEL DESCUBRIMENT DE LA "PERSONA".

Aquesta és una segona etapa : dels 9 als 11 (edats no ben concretes).

Pas de la primera etapa a la segona de l'EGB.

L'infant comença a entrar en el realisme.

Tria personalment el llibre, ell, i pot i deu fer la seva biblioteca.

Si el llibre l'hi regalen, pot ser que no el llegeixi.

La fantasia és substituïda per l'aventura i el sentiment. Apareix el "comic".

Descobriments precocs de l'autor.

EPOCA DELS PROBLEMES HUMANS (2ª etapa de EGB). 12 a 14 anys

Més realisme --- i també interès documental.

Interessen les qüestions humanes (família, afectes, atraccions, repulsions,
injustícies -professors, societat-)

Comença el menyspreu pels llibres infantils (no sempre !)

Molta atenció al llibre reportatge.

REVISIÓ I EXEMPLIFICACIÓ del que fins ara hem dit.

A) El nen aprèn de llegir. El mecanisme de velocitat no el tindrà fins prop dels deu anys.

A l'escola llegeix lectures induïdes. El seu temps lliure comprendrà lectures, en família o sol.

ES MOLT IMPORTANT QUE EL NEN SE SENTI SOL NÚMÉS AMB EL LLIBRE ABSTRET.

Quant a edats : Pot començar la lectura silenciosa cap als sis ^{set} anys, però és convenient que l'ajudin, llegint-li en veu alta.

Dels set als vuit-nou anys, època del conte meravellós, apart dels contes clàssics i coneguts, molts dels quals haurà sentit contar de més petitet, li agradaran les històries absurdes, de creativitat ~~meravellosa~~ meravellosa:

Els llibres de dibuixos suggestius, Mary Poppins, Alicia...

Aquest estar entre somnis no és més que un reflex de les seves pròpies vivències: encara en alguns perduren les fantasies de més petits i fins i tot els pesombres, els somnis en veu alta.

B) Entre 9-11 aventures, viatges, contes dramàtics, biografies, històries. També els comencen d'interessar les relacions humanes i els temes de religió. I, molt, moltíssim les coses i fets de la naturalesa salvatge

Es, doncs, el temps de la biografia d'Edison o de Pizarro, de la narració de l'episodi del Cavall de Troia, d'algun relat de Mark Twain, dels contes d'Andersen, de Robinson Crusoe, de Pippi Mitgasllargues, de les novel·letes d'Enid Blyton.

c) De 11-14 anys la tendència és cada cop més vers els llibres dels adults.

Però la fuga de la realitat a través ^{immediata} del realisme literari també s'hi dona:

Walter Scott, Jules Verne, Kipling, Hemingway, Michel Quoist,

Biografia de científics (Mme. Curie, Von Braun, Fleming³, Edison)

Personatges polític-històrics (Churchill, Anna Franck)

I el llibre-informe o reportatge sobre les guerres mundials,

sobre la vida en països llunyans. Interès geogràfic i estadístic.

Pot aparèixer en alguns la vocació literària, el gust per escriure. Hi ha nens i nenes que en aquesta edat diuen que escriuen una novel·la, de fet una narració .

HISTORIA DEL LLIBRE JUVENIL

Fins al segle XIX no hi ha llibre infantil de consum.

no hi ha educació generalitzada

no hi ha premsa (escolarització i culturalització)

conseqüències DE LA REVOLUCIÓ BURGESA I INDUSTRIAL

Precedents del llibre infantil i juvenil.

Auques, Orbis Pictus de Comenius (S.XVII) imatges:lectura.

New England Primer (S.XVIII EE.UU.) (puresa).

Alguns clàssics reduïts : D.Quixot, Gulliver,

contes orientals (apòlegs)

contes de Perrault, *vides de Sants*.

tot això en edicions, fins al segle XVIII, molt reduïdes, i acompanyat de cançons, "nursery rhymes", adagis antics i reculle de contes de fades, i en menor quantitat, contes de Les Mil i Una Nits, Contes italians del Renaixement, i faules.

El s.XIX : es caracteritza per l'increment de la impremta. Això permet que algun llibre del s. XVIII conegui moltes reedicions: Robinson Crusoe.

Es caracteritza també per l'aparició dels fruits del Romanticisme, que porta lluny del temps i de l'espai (ucronia i utopia). Propaganda dels nacionalismes, del color local, de l'Edat Mitjana, desig de llibertat, apologia del bon salvatge (Rousseau).

Abans del s. XIX.

S. XIX

Així es donen a conèixer els Germans Grimm, que són els creadors del conte "negre" des de 1812. Dins el camp simplement fantàstic, hi ha Hoffmann, creador d'alguns personatges que foren molt populars, com el Despenyat o el Príncep Verdosc. Andersen, immortal amb el seu Aneguet Lleig, El Porquerol, El Conte de la Meua Vida, La sirena. Als Estats Units Harriet Beecher Stowe amb La Cabana de l'oncle Tom, crea la novel·la antiesclavista, i terriblement sentimental, mentre Lewis Carrol a Anglaterra aprofita la tendència anglesa al *despropòsit* nonsense per crear Alicia. A Itàlia, un desconegut, Carlo Lorenzini, amb el pseudònim de Collodi, crea Pinotxo; i uns autors, del país mateix (EE UU) o de fora aprofiten l'epopeia de la marxa vers l'oest, i els enfrontaments amb els indis americans per fer-ne novel·les: Fennimore Cooper amb El darrer dels Mohicans, Longfellow amb La Cançó de Hiawatha o Karl May amb Winnetou. El realisme social, irònic, retrat quotidià, l'encerta Mark Twain amb Huck Finn i Tom Sawyer. Un realisme més sentimental i meravellósament escrit ens el dona Dickens, que no pensava escriure per a joves, però que ha passat a ésser un dels preferits: D. Copperfield, Oliver Twist, o Història de Dues Ciutats ho testimonien. El terreny del viatge i l'aventura el trobem amb Stevenson: l'illa del Tresor, Raptat.

La novel·lista Selma Lagerlof fa, amb el Viatge de Nils Holgersson història d'un nen i uns ànecs, un clàssic de la literatura nacional sueca.

Walter Scott perdura tot el segle XIX i és fins i tot traduït en molts d'idiomes : Les Croades (o El talismà) Ivanhoe, *Waverley...*

Joanna Spyri, a Suïssa, escriu un dels més famosos relats infantils: Heidi.

Alguns autors, com Beatrix Potter, a finals de segle, creen també les seves pròpies il·lustracions : és el cas ~~de~~ del Conill Peter, d'aquesta autora. I al tombant dels segles XIX i XX la fantasia britànica, dona Peter Pan.

Juli Verne, què en direm ?

El segle XX introdueix una novetat importantíssima : la imatge. Les tècniques d'impressió, la facilitat de reproducció, fan proliferar els dibuixos i més tard, les fotografies, als llibres infantils i juvenils.

Ni cal dir que les revistes gràfiques, que són cosa del nostre segle, han popularitzat, ajudades del cinema i la televisió, personatges dels contes i les novel·les : Pippi , Marcelino, o les figures de Walt Disney, tant les dibuixades (Pluto), com les figuradament reals (Pollyanna)

Factor determinant de la imatge al llibre juvenil és el cinema: i Walter Disney al davant. Així, quasi tots els títols del segle XX van acompanyats d'imatges (il.lustrades o fotografiades, o humanitzades). Erick Kastner ~~amb~~ ^{Emili} i els detectius, Astrid Lindgren: Pippi, Kipling i el Llibre de la Selva, o Kim. Un editor francès donà la rèplica als americans amb el llibre il.lustrat, els àlbums del Père Castor es feren famosos cap als anys trenta, com també les creacions del belga Jean de Brunhof amb l'elefant Babar. O Marcel Aymé amb els contes del gat enfilat (du chat perché). Algun autor del segle XX esporàdicament encerta un gran èxit, afavorit per circumstàncies socials i espirituals :és el cas de Sánchez Silva i el seu Marcelino. O l'autora, morta fa un any Enid Blyton, que , dins la seva modèstia literària, compta amb més de 500 títols consumits arreu del món. D'Altres autors, a la manera de Sánchez Silva, són autors d'un sol llibre, captivador : Saint Exupéry i el seu Petit Príncep.

Però hi ha un moment que cinema i literatura es confonen. Albert Lamorisse amb els seus tres films "Bim l'Ase", "Crin Blanc" o "El globus vermell" ens deixa amb la incertesa de si els textos anteriors no foren ja escrits per al cinema.

COMPETÈNCIA ENTRE PAISOS . La literatura juvenil , avui que hi ha escolarització i més possibilitats econòmiques d'adquisició, en què el llibre s'és fet objecte, representa un mercat importantíssim, i per això han nascut, especialment a l'Europa occidental i als Estats Units, editorials ben fortes, dedicades només al llibre per a joves. Els Països de l'àrea socialista no es queden enrera, i, particularment Polònia i Txecoslovàquia, posseeixen dibuixants de primeríssima fila, com també els té el Japó.

LITERATURES HISPÀNIQUES.

Es queden encara una mica endarrera en quantitat les literatures gallega i basca: però en català i en castellà hi ha autors i activitat editorial, per més que, repeteixo, el llibre juvenil aquí, no ha estat cuidat ni impulsat.

No trobem autors importants si no és dins el camp moralitzador o religiós abans del segle XX. La primera revista il·lustrada infantil fou publicada a Barcelona a finals del segle passat, sota el ~~seu~~ títol "El camarada" 1

i no poden parlar de literatura de creació per a joves fins prop dels anys vint.

LENGUA CASTELLANA = Dins aquesta literatura tenim Jacinto Benavente : El príncipe que todo lo aprendió en los libros, passada al teatre. Valle-Inclán amb "La cabeza del Dragón" i E. Marquina amb "La muñeca irrompible". Tot això és infantil-poètic. I cal afegir que entre nosaltres s'han ^{en castella} prodigat més els autors que escriuen per a nens pròpiament dit que no els qui escriuen per a preadolescents. Hi ha una generació dels anys 1930 més interessant i variada, de la qual formen part Salvador Bartolozzi "Pinocho y Drapete", i "Pipo i Pipa" (dibuixats per ell)'. Antonio Robles, que posseeix un llenguatge eficacíssim per als menuts : "Los hermanos monigotes," "La Bruja Doña Paz" i "Cuentos de los juguetes vivos". I Elena Fortún, que va crear el personatge -pretesament exclusiu de nenes- que es deia Celia.

La guerra imposà un trencament : després, les circumstàncies van fer pesar una llosa de censura i adoctrinament, de pseudorientació

de la juventud : les narracions infantils havien d'ésser moralitzants, altament catòliques, o explícitament sainetesques. Al mateix temps se suprimia tota literatura infantil en altres llengües que no fossin la castellana. D'aquella generació sorgida el 1939 destaquem, dins les limitacions amb què havien de lluitar, a Emilia Cotarelo, la qual, pel fet de coincidir amb una estupenda dibuixant, Maria Claret, pogué donar ales al seu personatge, en realitat una nina, anomenat Mari-Pepa. Borita Casas inventà per a la ràdio, i després en llibre, el personatge de Antoñita la Fantàstica. Carolina Toral s'aixoplugà a la religió i ens donà llibres ~~de~~ com Animales de la Biblia, o Mujeres del Antigua Testamento. mentre Maria Luisa Gafaell enaltia Castella i el camp amb El Cid i la sèrie de Anton Retaco. La generació que aparegué més tard fou millor, *i menys mesetaria.*

Generació de 1950-60 - Montserrat del Amo Rastro de Dios, i Patio de Corredor. Rafael Morales amb Dardo, el caballo del bosque. Sánchez Silva, que, endemés de Marcelino té La burtita non i Un gran pequeño..

Carmen Kurtz, que després d'escriure novel·les de grans s'ha passat al llibre per a nens, amb el seu personatge Oscar. I dos autors ja més considerables, amb més intenció, més poètics, que són Joaquín Aguirre "El juglar del Cid" "El bordón y la estrella", i Ana Maria Matute, amb El polizón del Ulises i Caballito Loco, o *Angela Ionescu "De un país lejano"*. *Carmen Sáizquez-Vigo.*

Però cal assenyalar que manquen autors importants, i, sobretot, autors que es dediquin a l llibre ~~extens~~ *extens, no exactament infantil.*

LENGUA CATALANA ?

Hi ha ,des de l'època de la Mancomunitat, o sigui pels volts del final de la primera guerra europea, un desig de qualitat a la qual no és aliena la gran revolució catalana en l'ensenyament. Les edicions de l'Associació Protectora de l'Ensenyança Catalana obligaven la literatura infantil d'evasió a fer-se exigent, també. La literatura infantil d'aquell temps ,i fins a la guerra civil, es caracteritza a Catalunya per un europeisme i un mediterranisme, caràcters que corresponen a l'ésser català. 1

Apel·les Mestres, dibuixant i escriptor, adaptà i il·lustrà dins

típic del 1900 (modernista)

un estil ~~romàntic~~ moltes llegendes i contes.

Carles Soldevila ens donava una excel.lent novel.la d'acció amb "Lau". Lola Anglada repetia l'experiència d'Apel.les Mestres, amb els seus contes-dibuixos com "Monsenyor Llangardaix". I apareix la gran figura de Folch i Torres, que escriu quaranta anys seguits per als infants, novel.les, contes, relats, teatre... Massagan, Bolavà la Cruel Herència... Clovis Eimeric té dues novel.les infantils de gran to : el Cavaller de la Crai, i La nit de Sant Joan.

Esment especial cal fer de les traduccions : els millors poetes i novel.listes traduiren per als infants, al capdavant Carles Riba, Josep Carner o Josep Lleó^{Jordana}art. L'altre apartat d'importància correspon a les revistes infantils, com Jordi, En Patufet i Violet.

Després vingué la fosca. El llibre infantil reprèn molt més tard que el llibre per a grans degut a dificultats de tota mena, especialment polítiques : convenia al règim que els infants no llegissin ~~en~~^{altre}

que en castellà ~~en~~. Però hi ha represa, pels volts de 1960. I comencem per reedicions : els sis Joans de Carles Riba, les contalles d'Eiximenis Verdaguer i Ramon Llull...

Després, comencen les traduccions : Els albums Babar, alguna novel·leta italiana o francesa, molta cosa belga i d'espiritualitat moderna, com les versions de Daniel Rops, o de Saint Exupéry, i l'adaptació catalana moderna de l'irant lo Blanc feta per Joan Sales.

Cal esmentar que en aquest període una editorial crea una col·lecció de narrativa per a adolescents ¹⁹⁵⁹ : Editorial Arimany amb la col·lecció Sant Jordi. Després vénen empreses més amples : la creació de l'Infantil i de Cavall Fort, revistes a gran altura avui a Europa. Entorn de les revistes esmentades i de les editorials que creixen, es desvetllen noms noms d'autors que s'especialitzen, potser més que no els castellans, en llibre per a joves: Maria Novell, Ferran de Pol, Joaquim Carbó, Carles Macià, Sebastià Sorribes, Maria Lluïsa Solà, jo mateix.

A desgrat que les editorials Juventud, Estela, Ariel, Arimany i algunes més havien fet seccions de llibre infantil, no és fins el 1963, que inicia les seves activitats l'Editorial La Galera, que tenim per primera vegada dins l'àmbit de literatura catalana una

editorial, no exclusivament pedagògia, que fa llibre infantil i juvenil. Aquell any s'institueixen els premis Folch i Torres i Ruyra, i això estimula més els autors. Paral·lelament a Castella es creaven els premis Doncel i Lazarillo.

Tot aquest esforç ha aglutinat autors, n'ha estimulat, ha estès el bon llibre català per als joves. La riquesa editorial actual és molta, i cal indicar que també contribueix a la difusió del llibre infantil l'acció de les bibliotecàries, de tanta tradició a Catalunya. Per tant, disposem de clàssics, de traduccions i d'autors nous, actuals.

EL CONTINGUT DEL LLIBRE JUVENIL=

El llibre infantil i juvenil té unes constants. Jo distingiria, sense aprofundir i sense afany estructuralista

a) La fantasia i la meravella (inclosa la poesia)

Els personatges que animen els contes infantils pertanyen a aquesta categoria : fíllets, ^(Blancaneus) personatges encantats (la Bella Dorment) Sers amb poders fantàstics (Mary Poppins) Animals que parlen (el Gat amb botes) i Herois de Llegenda (Roldan)

Les fonts per a aquesta literatura són clares : les mitologies grega i germànica, les religions, les contalles antigues, l'èpica i les faules.

b) Els personatges literaris (amb els seus atributs definidors)

D.Quixot, Els cavallers del rei Artur, Gulliver, Munchhausen, Pinotxo, Tirant lo Blanc, ~~Franco~~, ^{Waverley}

Les fonts, són també clares :hi ha la intervenció d'un escriptor que els ha creats aprofitant la tradició de :

Llegendes èpiques
Sàtires (Tirant, Gulliver)
narracions moralitzants (Pinotxo)
Reivindicació nacionalista (~~El~~)

^{Waverley}

c) El món de l'aventura del segle XIX,
Són les "novel.les" d'acció, amb els seus mites

Les fonts són uns tipus : El militar, l'explorador
El científic, el colonitzador,
El bon (i nou) salvatge (EEUU)
El mariner, el pirata,
El cow-boy

d) El món realista, el retrat social

Rics i pobres, l'esclau, la bona nena, el nen
entremaliat (La Cabana de l'oncle Tom; Oliver Twist
Heidi, Tom Sawyer)

e) L'absurd, elevat a novel.la (sector que pot derivar de
l'absurd meravellós dels nens:

Nils Holgersson, Pippi, Peter Pan, Emilio,
El Petit Príncep.

f) La naturalesa , amb autors inacabables : Jack London, O. Curwood,
A Lamorisse, Zane Grey.
o Walt Disney.

NOUS CORRENTS -

Hi ha un canvi en la mentalitat dels ~~autors~~^{creadors} respecte dels nens. El conte infantil va quedant una mica arraconat en el seu concepte i definició clàssics: es mantenen alguns contes de Grimm i de Perrault, però els més cruels es veuen cada vegada menys: pensem que un conte com La Caputxeta Vermella, o Hansel i Gretel, o Barbablau o Polzet són contes sanguinaris, gairebé medievals en el seu concepte.

Els nous corrents tendeixen a ~~mantenir~~ mantenir el conte clàssic només quan és romàntic o enginyós, (El gat amb botes, la Bella Dorment) i, enduts d'un bon gust i d'un sentit del llenguatge creador, els autors actuals s'inclinen per confegir els relats -i parlo ara de llibres per a nens, no per a adolescents - sota una seriositat i una imaginació molt lloables. Així Silvia Ocampo amb el Caballo alado (diàleg entre una nena i un cavall de marbre) o Siria Poletti amb el seu llibre "Reportajes supersonicos" protagonitzada per una nena i una gravadora màgica que li permet de fer reportatges inesperats. *O Beniamino Rodari "fip en el televisor"*

En un informe elaborat per Aurora Díaz-Plaja el 1974, sobre la producció en català en aquell moment, la classificació orientadora que la coneguda bibliotecària feia del contingut dels llibres és prou indicadora dels grups d'interès : Aventures i fantasia ^(A), amb aventures ¹ detectivesques, aventures ² viatgeres i fantasia ³ espacial; fantasia històrica ⁴, i personatges ⁵ fantàstics ; La Natura ^(B): fauna ¹ i flora, amb animals ⁴ en general, animals ³ de pèl, animals ⁴ de ploma, arbres ⁵ i boscos, fruites ⁶ i flors, i els quatre ⁷ elements.

Finalment, El Món de cada dia ^(C), amb els subtítols : amistat ¹ i companyonia, ciutats ² i pobles, diversions ³ i joguines, l'escola ⁴ i els escolars, família ⁵ i llar, i treball ⁶ i qüestions socials.

Fixem-nos, com, malgrat que es conserven aquells elements de l'esquelet intern dels llibres juvenils que he esmentat abans, comencen de predominar, ara, els temes de la naturalesa, les qüestions del treball i societat, i els apartats totalment nous de l'ecologia i de la fantasia espacial.

En el món ⁹ interactiu, hi ha hagut alguna novetat, alguna nou mite, com és el cas del personatge Vickie o els nen i nana Tom i Irene, d'Alain Grée
(de Runar Jonsson)

Continua, en el terreny mundial, l'èxit dels consagrats Juli Verne, Emilio Salgari, etc.

Cal dir que hi ha una subliteratura infantil, composta d'aventures dibuixades, els comics, no sempre prou ben calculats per a la formació del nen. I, sense que en puguem dir subliteratura, hi ha un apartat que correspon gairebé a la joguina: els troquelats, els contes elementals, molt curts, o escurçats, les variacions i deformacions de llegendes i contes clàssics.

En les literatures peninsulars, finalment, pot dir-se que la quantitat més gran correspon a la literatura castellana, amb un 74 % dels títols publicats: la catalana ocupa el 24 % i es reparteixen la resta del 5% entre llibres gallecs i llibres en euskera. Alguns autors gallecs estan destacant ràpidament, com Carlos Casares, Jorge Díaz o Arcadio López Casanova. Atenció a aquests autors: possiblement el poder de fantasia i poesia del poble galaic produeixi una literatura infantil de vàlua.

PREMIS I FIRES

Adonant-se de la importància que té fornir als nens i nenes llibres estimulants, de bon gust, han estat creats alguns premis internacionals, bàsicament europeus. El 1962, Giuseppe Flores d'Arcais, professor de pedagogia a la Universitat de Padua, instituí el Premi Europeu de Literatura Juvenil, amb el propòsit d'arribar a tenir llibres infantils per a nens d'una Europa unida. Hi solen concòrrer uns 250 llibres a cada convocatòria. Nous autors s'hi han destacat: un dels més ^{sobresortints} ~~destacats~~ és l'alemany Otfried Preussler, amb "Krabat", novel·la d'un nen que treballa dins un molí encantat. O Teresa Francioso, amb el llibre italià L'any dels passos llargs. O la txecoslovaca Jana Cervenkova amb la història de Dana, ~~un personatge tot inesperat etc...~~
~~premi "Laura Ingalls Wilde" "On the house"~~

Unions d'editors, editorials exclusives, etc, fan que el llibre infantil tingui l'acceptació del públic i alhora en vigilen la qualitat. Així se celebren dues importants fires del llibre Juvenil, l'una a Bolònia, a la primavera, i l'altra a Frankfurt a la tardor.

Traduccions: estudi de Mildred Batchelder (U.S.A.)

Cal esmentar, també, una institució exemplar: la Biblioteca Internacional del llibre juvenil, de Munich ^{associada a la UNESCO}: no es limita a ser una biblioteca de 250.000 volums en 80 llengües, per als estudiosos, sinó que té un premi literari, fa constans exposicions, taules rodones sobre llibres, a les quals són convidats, amb expressió de llur edat, nens i joves, simposiums i congressos, exposicions ~~de~~ il·lustradors i curses d'idiomes.

Encara cal esmentar dins Europa els premis Medalla Carnegie, que s'atorga a Anglaterra, La Placa Nils Holgersson, de Suècia, i el curiós premi Enfants du Monde de França, atorgat per un jurat de nens. Al Canadà existeix el premi al llibre infantil de l'any, ^{als} ^{EEUU el premi Laura Ingalls} i de caràcter internacional el Premi Andersen, atorgat per una altra entitat, que és el Comité Internacional de Llibres per a Nens.

~~Un~~ Tot això tendeix a estimular els autors en busca de la qualitat, perquè la veritat és que hi ha molt llibre juvenil superficial, o de mal gust, o massa pobre de contingut i il·lustració. El llibre se'ns està convertint en un objecte bell, i això cal servir-ho.

Cal servir-lo, però no només com un objecte, això és prou evident: per damunt de tot, cal que sigui un llibre i en faci la funció, que és triple :

- a) traslladar el lector en un univers diferent al de cada dia, pel qual l'instrueix i distreu alhora.
- b) Revaloritzar la transcendència de l'expressió, fer llengua, amb la qual cosa els esquemes lògics del lector es fan sòlids.
- c) Aconseguir
 - 1- una comunicació entre l'esperit de l'autor i el del lector
 - 2- fer més viva la vida espiritual del lector.

amb l'hàbit de llegir

Com que tot això ens emmena a la consideració social i a les vies de penetració social del llibre juvenil, voldria fer unes consideracions, bé que pel damunt, que considero adients en aquest punt:

LA NOSTRA SOCIETAT I EL LLIBRE JUVENIL

Els canals pels quals els llibres arriben a la gent jove són dos:

- a- per obsequi o regal o premi (en aquest cas l'infant, perquè sol ser encara petit, no pren part en la decisió de fer-se amb el llibre, per bé que pugui ser consultat)
- b- per adquisició voluntària (cas que es dona quan el jovenet o la joveneta disposa d'uns diners propis o d'una assignació, de la qual sacrifica un sector per adquirir el llibre)

La segona possibilitat, és a dir aquella en què l'individu jovenet es compra ell mateix el llibre arribarà, hem dit, en tot cas, ben tard. Rarament un nen de deu anys, fins de dotze, tindrà els diners habituals, per anar-se comprant llibres. Es comprarà revistes, o col·leccions d'estampes, o un poster, a tot estirar. *I discos.*

Així, doncs, ens quedem amb la primera via d'assoliment d'un llibre. Són els pares els qui trien, (mentre el nen és jove), les seves lectures.

Els pares, però trien : -Llibres que ells havien llegit

-llibres de valor estètic o moral

(generalment d'una moral d'acord amb antiga educació)

Així, doncs, els pares hi fan jugar uns models
morals que els eren propis temps enrera, i els mites que ells enyoren.
Generalment els pares, amb tota la seva amor i bona voluntat, solen
posar barreres d'edat : això encara no ho pots llegir.

Per què ? Si ja ho ha llegit fora de casa, o ja ho sap, o ja ho
intueix ?

Els pares, endemés, no han rebut, entre nosaltres, durant
més de cent anys , una educació de lectors : pensem que, socialment,
hem patit unes escoles rigiditzades, molt encotillades, i que en
un ambient com el que descriu, les lectures havien de ser forçosa-
ment deseducadores. Alguns que ara són avis hauran viscut etapes
d'escoles molt obertes i àgils, escoles intel·ligents, -i això a
Catalunya - durant el temps de la Mancomunitat i de la Generalitat.
Però , sobretot de 1939 ençà, l'escola, fins fa ben poc, no ha pogut

reaccionar a favor de l'infant. Només ara tornen a emergir escoles actives, on, endemés del contacte amb la realitat, la lectura hi té un sentit formatiu del gust literari, de les valors profundes del llenguatge, i una càrrega estètica.

Pensem, encara, que en molts dels nostres ambients, ravals de les ciutats, horta i pobles veïns, i ruralia en general, estem veient infants que seran la primera generació amb estudis. (avis no havien estudiat, pares tot just o malament o incompletament).

Hem vist la funció dels pares : vegem ara la funció de la biblioteca familiar. Si els pares compren llibres al nen o a la nena i ells no en tenen, tot és començat de soca-rel. Si hi ha biblioteca a la casa, podem trobar tres variants : a- que hi hagi llibres de tota mena (que és el cas de les famílies amb tradició liberal, i sòlida)
b- que hi hagi biblioteca tècnica (pare) i rosa (mare).
c- que no n'hi hagi.

Ara bé, en tots tres casos, cal que el nen (si) que en tingui

adhuc material

uça, de biblioteca, ni que sigui feta amb caixes de fruita ~~en~~^{per} mòduls. I millor que faci la distribució de llibres en dos sectors : un sector que Contindrà els llibres d'estudi i de consulta ; i l'altre sector o prestatge amb els llibres de lleure.

Però, que la biblioteca sigui "seva", que la senti com una propietat ben autèntica, espiritual.

El paper dels mestres .- Els mestres, en una alta proporció, sempre impulsaran a la lectura els nens. Però, també en una alta proporció, no estan al corrent de la literatura infantil i juvenil. En la meua experiència docent, he vist moltes vegades un alumne acostar-se a un mestre amb un llibre a la mà i demanar-li la seva opinió. El mestre no coneixia el llibre. Generalment, ni tenia idea que aquell llibre existís. Bé, és natural que l'interès del mestre estigui centrat en les matèries docents i en l'educació social del nen: però és que una part de l'educació social, de la socialització del nen passa pels llibres !

global

I no podran dir que les revistes especialitzades no publiquin llistes i índexs, i àdhuc resums, dels llibres infantils: revistes com Mundo escolar, Cuadernos de Pedagogía o Perspectiva escolar, publiquen a cada número no solament ~~llibres~~ notícia de llibres educatius, sinó recreatius. I, en darrera instància, l'Instituto del Libro Español envia a les escoles que ho demanin el seu catàleg de llibres publicats i classificats, etc... I en té un d'especial per al llibre d'infants. I un altre per a llibres en català.

El paper de la bibliotecària .- Poques biblioteques municipals o públiques tenen secció juvenil ben definida. Hi ha uns prestatges, àdhuc una secció, però encara ens manca la informació, la persona especialitzada : moltes bibliotecàries, diria que totes, tenen viva simpatia pels nens que van a llegir a les biblioteques: però no solen orientar-los, no els vaga o no saben o no poden fer les exposicions periòdiques de llibres recomanables, etc. Això cal remeiar-ho, com s'ha fet a Barcelona, que és ciutat davantera en aquest camp,

amb la Biblioteca del Parc o la de la Santa Creu, que són exclusivament juvenils.

La Premsa .- No té secció de llibre juvenil. Algun diari, o revista, publica de tant en tant una llista de llibres rebuts. Això no és ocupar-se dels llibres. Podrien, els diaris més importants, publicar-ne una llista, comentada, almenys cada trimestre . Una plana, com fa cada quinze dies el Times Litterary Supplement. Novetats, reedicions, i àdhuc biografies i mostres dels principals il·lustradors. Llavors el llibre juvenil té una projecció social moderna, actual, viva i exemplar.

En resum : que la literatura juvenil és cosa d'uns editors i d'uns autors. Quan els autors rebem una carta d'un jove o una nena que ens diu que el llibre que hem publicat els ha agradat, i ens el comenten, pensem, per una altra banda, en la descurança, ignorància o desdeny que la societat té ~~per~~ pel llibre infantil. Els crítics dels diaris només s'ocupen dels llibres de complexes, de política
i dels èxits de venda mundials.

L'esforç cal que sigui conjunt: la política de biblioteques ha de deixar de ser bons propòsits i discursos per establir-se com una realitat: els editors de llibres juvenils, sempre que aspirin a la qualitat, han de ser considerats com servidors públics, i gaudir de beneficis no sé si fiscals o de quina mena: les empreses que ajudin la promoció del llibre juvenil han de disposar de bonificacions o desgravacions. Convé que, davant la pragmaticitat dels temps moderns i la tendència a la superficialitat, el poder de la imatge superficial o deformant, fomentem la lectura entre els infants i els joves: Recentment s'ha fet una enquesta oficial a Espanya entre 30.000 famílies, i el resultat no és encoratjador respecte de la freqüència i el valor de compra en llibres, revistes, i fins i tot diaris: 4,5 llibres comprats al trimestre és xifra altíssima per als nostre nivells. Molta gent no compra un sol llibre a l'any, i en els medis rurals ni tan sols diaris: la TV ho ha acabat de matar.

Si el medi familiar influeix molt en els hàbits de lectura, també hi pot influir de cada dia més l'escola: els nostres infants dels països europeus passen el doble de temps a l'escola, al llarg dels seus

15,18 o 20 anys d'estudis que no a casa. Molts hàbits, doncs, poden ser adquirits a l'escola. Tanmateix, mentre els programes siguin tan carregats i tan pretesament científics, poca estona de biblioteca escolar els quedarà.

Tot ha de revisar-se : i tornar a una ~~la~~ autèntica alfabetització social, a l'hàbit de la lectura, a la selecció sense criteris polítics de cap color, humanista i rica en contingut, alegre i enèrgicament formativa.

~~i dels èxits de venda mundials.~~

Jo crec que els pares, i els mestres, i els bibliotecaris ^{ja ara} haurien de muntar una bona campanya de difusió del llibre juvenil a cada ciutat i a cada comarca : per tal d'autosensibilitzar-se i poder, conjuntament amb els seus fills, fer una tria eficaç per a la biblioteca particular de cada representant d'aquesta joventut que avui ja és tan nombrosa que de cada tres ~~mn~~ persones del país una no arriba a tenir quinze anys. Sabem el que representa, això? O és que només ens mirarem aquesta joventut com un potencial de treball o un vot possible en el futur ?

polític